

Egzamin na tytuł sędziowski

Egzamin składa się z 17 zadań.

W zadaniach 1-15 należy, oprócz uzasadnienia, podać numery przepisów, o które opiera się rozwiązanie.

Wszystkie rozdzania, o ile nie zaznaczono inaczej, pochodzą z gry meczowej na wysokim poziomie, bez zastrzeżeń.

Jeżeli do rozwiązania konieczne jest przeprowadzenie panelu wśród zawodników należy napisać:

- Jakie informacje zostaną podane pytanym zawodnikom
- Jakie pytanie lub pytania zostaną postawione

W oparciu o swoją wiedzę brydżową należy antycypować wynik panelu.

Czas na rozwiązanie 150 minut.

Powodzenia!

Zadanie 1

	♠ 9			
N / obie	♥ ==			
	♦ 6			
	♣ 82			
♠ Q		N		♠ 10
♥ ==		W	E	♥ ==
♦ J102				♦ 87
♣ ==		S		♣ 3
	♠ KJ2			
	♥ ==			
	♦ ==			
	♣ 10			

S rozgrywa kontrakt pikowy.

Przez pierwsze 9 lew nikt nie przebił żadnej lewy i z tego wszystkiego gracze przy stole zapomnieli, że grają w piki.

Rozgrywający zagrywa ♠9 z dziadka na impas, a następnie **W**, myśląc, że grany jest kontrakt bezatutowy, „ściąga” trzy lewy karowe.

Rozgrywający „dokłada” do nich kolejno dwa piki (wiedząc, że u obrońców nie ma już tego koloru), a na koniec trefla.

Przy wpisywaniu wyniku do protokołu, zawodnicy przypominają sobie, że jednak grali kontrakt pikowy i proszą sędziego o ustalenie przynależności lew w tej czterokartowej końcówce.

Spełnij ich prośbę.

Zadanie 2

	♠ Q5			
N / obie	♥ 942			
	♦ AK10876			
	♣ 105			
♠ J1084		N		♠ K976
♥ AQJ		W	E	♥ 10853
♦ Q954				♦ ==
♣ Q3		S		♣ J9762
	♠ A32			
	♥ K76			
	♦ J32			
	♣ AK84			

S rozgrywa 3NT po wiście pikowym.

Po dwukrotnym przepuszczeniu, trzecią lewę bierze ♠A.

Następnie rozgrywający zagrywa ♦J, pobitego damą i asem.

Dysponuje ze stołu „króla” – bierze lewę – a następnie „dziesiątkę”.

Na obruszenie ze strony dziadka („Dziesiątkę karo?”), poprawia się: „dziesiątkę trefl”.

Obrońcy wzywają sędziego. Rozgrywający tłumaczy, że planował zagrać trefla celem komunikacji do ponownego impasu karo.

Którą kartę należy zagrać ze stołu?

Zadanie 3

♠ KJ74

♥ 9

♦ J73

♣ AQ1097

♠ Q1063

♥ Q2

♦ AQ108

♣ K85

	N	
W		E
	S	

♠ A952

♥ KJ10543

♦ 96

♣ J

♠ 8

♥ A876

♦ K542

♣ 7643

W rozgrywa 4♠ po wiście ♠4.

Zgodnie z przepisami rozgrywający odczekał przed zagranie w pierwszej lewie, następnie za-dysponował ze stołu ♠2. **S** myślał przez chwilę i grzebał w kartach przed zagranie ♠8.

W wziął lewę i zagrał do ♠A, przekonany, że **S** ma jeszcze co najmniej jednego pika. W ten sposób oddał 4 lewy i czuje się pokrzywdzony.

Zadanie 4

♠ 63

♥ Q97

♦ 9543

♣ Q1084

S / WE po

♠ Q42

♥ 10

♦ AQJ106

♣ K762

	N	
W		E
	S	

♠ AK98

♥ J6532

♦ 2

♣ J53

♠ J1075

♥ AK84

♦ K87

♣ A9

W	N	E	S
			1NT
pas	...pas	...pas	

Wynik: 6 lew

Po wyłożeniu dziadka zawodnik **E** przywołuje sędzię z pretensjami do zauważalnego namysłu **N**-a, twierdząc, że zniechęcił go do wznowienia konwencyjnym wskazaniem obu kolorów starszych. **N** protestuje i przy okazji wskazuje na równie wolnego PASa prawego obrońcy.

Co na to sędzia?

Zadanie 5

	♠ 10652		
W / nikt	♥ J4		
	♦ KQJ		
	♣ K842		
♠ 83		N	♠ A7
♥ KQ10753		W	♥ 962
♦ 753		E	♦ A1086
♣ Q7		S	♣ 9653
	♠ KQJ94		
	♥ A8		
	♦ 942		
	♣ AJ10		

W	N	E	S
2♥	pas	3♥	3♠
pas	4♠	pas...	

Rozgrywający bije wist ♥K asem i gra pika. Obrońcy biorą kolejne 3 lewy na ♠A, ♥Q i ♦A, a następnie E wychodzi w karo, które W przebija (fałszywy renons). W szóstej lewie W wychodzi w karo. Wezwany sędzia stwierdza, że fałszywy renons uprawomocnił się, i nakazuje kontynuację rozgrywki. W dalszej grze:

A) rozgrywający trafia trefla i bierze resztę lew – bez jednej,

B) rozgrywający oddaje jeszcze lewę na ♣Q – bez dwóch.

Podaj werdykt w obu wariantach.

Zadanie 6

	♠ A109		
W / nikt	♥ Q854		
	♦ A108		
	♣ Q76		
♠ KJ8432		N	♠ Q65
♥ 9		W	♥ A7
♦ 975		E	♦ KQ3
♣ A93		S	♣ K10542
	♠ 7		
	♥ KJ10632		
	♦ J642		
	♣ J8		

W	N	E	S
2♦ ^A	X	pas	4♥
pas	pas	4♠	pas
pas	...X	pas	5♥
pas	pas	X	pas...

2♦ = „Multi”

Wynik: -2, 300 dla WE

Po odzywce 5♥ para WE wezwała sędziego. Bezspornie stwierdzono, że N myślał ok. 30 sekund przed skontrowaniem 4♠.

Panel wykazał, że z ręką S połowa zawodników licytuje po kontrze 5♥, a połowa pasuje.

Zadanie 7

	♠ KQ8										
N / NS	♥ J105										
	♦ K9865										
	♣ 97										
♠ 1092	<table border="1" style="margin: auto;"> <tr><td></td><td>N</td><td></td></tr> <tr><td>W</td><td></td><td>E</td></tr> <tr><td></td><td>S</td><td></td></tr> </table>		N		W		E		S		♠ 764
	N										
W		E									
	S										
♥ A3		♥ KQ9642									
♦ 742		♦ –									
♣ Q10652		♣ K843									
	♠ AJ52										
	♥ 87										
	♦ AQJ103										
	♣ AJ										

W	N	E	S
	pas		1♦
	3♦		3♠
	...3NT		4♦
	5♦		pas

Wynik: 5♦=, 600 dla **NS**.

(Przy drugim stole meczu 5♥xE-2, 300 dla **NS**).

WE przywołali sędziego po zakończeniu rozgrywki. Bezsownie stwierdzono wypadnięcie z tempa licytacji przed odzywką 3NT. **WE** uważają, że miało to wpływ na licytację gracza **S**.

Sędzia przepytał troje graczy o licytację po 3NT – wszyscy spasowali.

Zadanie 8

	♠ 63										
N / WE po	♥ 9765										
	♦ J543										
	♣ 1063										
♠ AKQ10975	<table border="1" style="margin: auto;"> <tr><td></td><td>N</td><td></td></tr> <tr><td>W</td><td></td><td>E</td></tr> <tr><td></td><td>S</td><td></td></tr> </table>		N		W		E		S		♠ J82
	N										
W		E									
	S										
♥ A8		♥ Q10									
♦ K10		♦ AQ876									
♣ AK		♣ J54									
	♠ 4										
	♥ KJ432										
	♦ 92										
	♣ Q9872										

W	N	E	S
	pas	pas	2♥
X	4♥	pas	pas
...6♠	pas	...7♠	pas...

Wynik: 13 lew, -2210.

Po zakończeniu rozdania **NS** reklamują długi, potwierdzony przez przeciwników, namysł przed odzywkami 6♠ i 7♠.

Gdyby sędzia chciał przepytać graczy zbliżonych do **E** o decyzję po 6♠ partnera, nieliczni wybierają zaliczowanie szlema.

Jaki werdykt należy orzec?

Zadanie 10

	♠ KJ2				
N / obie	♥ 108				
	♦ Q103				
	♣ KJ853				
♠ 98743		N			♠ AQ5
♥ AJ					♥ KQ732
♦ K964		W		E	♦ A5
♣ Q7					♣ 1094
			S		
	♠ 106				
	♥ 9654				
	♦ J872				
	♣ A62				

W	N	E	S
	pas	1♥	pas
1♠	pas	2NT	pas
3♣*	pas	3♠	pas
4♠	pas	pas	pas

Wynik: 11 lew, 650 dla **WE**.

Wyjaśnienia odzywki 3♣ po dwóch stronach zasłony:

W→S: pytanie o 3-kartowy fit w pikach,

E→N: mniej więcej naturalne, może z wartości.

Para **WE** nie ma tej sekwencji uzgodnionej. **W** twierdzi, że wszyscy grają w tej sekwencji pytaniem, ale **E** uważa, że 3♣ powinno być naturalne.

N zgłasza sędziemu, że gdyby wiedział o sztucznym znaczeniu 3♣, mógłby zawistować w trefla, co doprowadziłoby do 10 lew zamiast 11.

Rozdanie rozegrano w meczu (na impy), przy drugim stole para **WE** zapisała 650 za 4♠+1.

Zadanie 11

	♠ K1073		
N / obie	♥ 105		
	♦ Q83		
	♣ AK95		
♠ J54		N	♠ 9
♥ Q92		W	♥ AKJ874
♦ A742		E	♦ J95
♣ QJ10		S	♣ 872
	♠ AQ862		
	♥ 63		
	♦ K106		
	♣ 643		

W	N	E	S
	1♣	2♦*	pas
2♥	pas	pas	pas

Wynik: 8 lew, 110 dla **WE**

W wyjaśnił wejście 2♦ jako dwukolorowe, 5-5 w kolorach starszych. **S** zgłosił sędziemu, że zaliczyłoby 2♠ (nieforsujące) po 2♦, gdyby wiedział, że przeciwnik wszedł 2♦ „Multi”.

Jaką decyzję podejmie sędzia, jeżeli:

- A) w systemie pary **WE** 2♦ oznacza kolory starsze,
 B) w systemie pary **WE** 2♦ oznacza Multi,
 C) nie można stwierdzić, jakie jest uzgodnienie pary **WE**?

Zadanie 12

	♠ KJ83		
W / obie	♥ 62		
	♦ AKQJ8		
	♣ 73		
♠ 1052		N	♠ 96
♥ AQ107		W	♥ KJ83
♦ 94		E	♦ 73
♣ AK98		S	♣ QJ1054
	♠ AQ74		
	♥ 954		
	♦ 10652		
	♣ 62		

W	N	E	S
1♣	1♦	1♠	3♦
3♥	pas	pas	pas

Wynik: 3♥=, 140 dla **WE**

W zaalertował 1♠ swojego partnera i wyjaśnił je jako wskazanie 4+ kierów, ale zrobił to z opóźnieniem, w międzyczasie **S** zdążył zaliczyć 3♦.

Wezwany sędzia wyjaśnił, że **S** może zmienić swoją zapowiedź, jeśli znaczenie odzywki 1♠ miało wpływ na jej wybór. **S** nie skorzystał z tej opcji.

Po zakończeniu rozdania **S** zgłasza, że gdyby zaliczył kontrę na 1♠, jego strona mogłaby zaliczyć i wygrać 3♠ (140 dla **NS**).

Co zrobi sędzia?

Zadanie 13

	♠ 82		
W / NS po	♥ AK6		
	♦ KQJ109		
	♣ KQ4		
♠ KQ97543		♠ 6	
♥ 92		♥ J10543	
♦ 64		♦ A82	
♣ 32		♣ 8765	
	♠ AJ10		
	♥ Q87		
	♦ 753		
	♣ AJ109		

W	N	E	S
2♠	X	3♠	3NT
pas	6NT	pas...	

Po pierwszym wiście ♠K, zrezygnowany rozgrywający pobił asem i zadeklarował bez jednej.

Tuż po zakończeniu sesji, S obejrzał pełen rozkład rozdania i, zaskoczony podziałem pików 7-1, stwierdził, że powinien jednak wziąć 12 lew, udając się do sędziego z próbą ich wyegzekwowania.

Czy sędzia powinien przyznać mu brakującą lewę?

Zadanie 14

	♠ 742		
S/obie	♥ K753		
	♦ J972		
	♣ 105		
♠ K953		♠ AQ86	
♥ Q9		♥ 86	
♦ AQ3		♦ 864	
♣ 8764		♣ AKJ9	
	♠ J10		
	♥ AJ1042		
	♦ K105		
	♣ Q32		

W rozgrywa 4♠. Obrońcy biorą pierwsze dwie lewy na ♥AK, następnie N zagrywa w karo. Rozgrywający bije, ściąga 3 lewy atutowe i gra dwa razy w karo. S bierze i jest na wyjściu w 5-kartowej końcówce.

Ma dwa kiery i 3 trefle, a w każdej z rąk WE pozostały po 4 trefle i pik.

S mówi „weźmiesz resztę” i chowa karty do pudełka, zawodnicy zapisują 4♠=. Przed rozpoczęciem następnego rozdania zauważa, że jednak nie był wpuszczony – gdyby wyszedł pod podwójny renons, wziąłby jeszcze jedną lewę (4♠-1).

Czy sędzia mu ją przyzna?

Zadanie 15

Organizator turnieju, w ramach przysługujących mu uprawnień Organizacji Nadzorującej (delegowanych przez krajowy związek), wprowadził najbardziej restrykcyjne z możliwych do wprowadzenia ograniczenia dotyczące stosowania zapowiedzi psychologicznych (blefów).

Które z poniższych licytacji są na jego turnieju „zakazane”?

- a) otwarcie 2♣ o systemowym znaczeniu Acol (bez słabych wariantów) z ręką:
♠ 742 ♥ K5 ♦ KQJ843 ♣ 82
- b) otwarcie 2♣ o systemowym znaczeniu podlimitu z co najmniej 5-4 w kolorach starszych z ręką:
♠ Q1093 ♥ J1097 ♦ Q43 ♣ K2
- c) otwarcie 1NT o systemowym znaczeniu 15-17 w składzie zrównoważonym z ręką:
♠ Q6 ♥ Q3 ♦ KQ43 ♣ KQ1072
- d) otwarcie 1NT o systemowym znaczeniu 15-17 w składzie zrównoważonym z ręką:
♠ QJ4 ♥ J3 ♦ Q2 ♣ AKJ1072
- e) otwarcie 1♥ o znaczeniu jak we Wspólnym Języku z ręką:
♠ Q4 ♥ QJ10932 ♦ 432 ♣ K5

Zadanie 16

Tabela przedstawia protokół z rozdania rozegrano w turnieju na maksy.

NS	WE	kontrakt	rzgr.	lewy	zapis NS	zapis WE
1	11	3♦	W	9		110
<u>6</u>	14	1NT	E	6	50	
5	12	2♠	S	8	110	
4	<u>17</u>	3♠x	S	8		100
15	3	3♦	W	8	50	
13	2	3♦	W	9		110

Ile (w punktach turniejowych) wynosi „maks” w tym rozdaniu?

Jaki wynik (w punktach turniejowych i w procentach) uzyskała para nr 6?

Jaki wynik (w punktach turniejowych i w procentach) uzyskała para nr 17?

Zadanie 17

Turniej par, rozdanie 16, W/WE po

W	N	E	S
1♥	2♠	3♥	3♠
4♥	...pas	pas	4♠
pas	pas	X	pas...

Wynik: 4♠x bez 3, -500.

Gracze przy stole zgodzili się z wystąpieniem namysłu zawodnika **N** po odzywce przeciwnika 4♥, jak i z faktem, że ten namysł wyraźnie zachęcał jego partnera do obrony pikami, na którą **S** nie zdecydowałby się bez namysłu – szczególnie że na żadnym z innych stołów para **NS** nie broniła końcówki kierowej kontraktem 4♠.

Wszystkie pozostałe stoły skończyły w kontrakcie 4♥, z czego: 10 par wzięło 9 lew, 19 par wzięło 10 lew.

Zaproponuj i oblicz wynik rozjemczy w rozdaniu, jeśli:

- turniej obliczany jest na zapis maksymalny,
- turniej obliczany jest na IMP (cavendish nieuśredniony).

Imię i nazwisko:.....

Z	Odpowiedź	Przepisy
1.		
2.		
3.		
4.		

Imię i nazwisko:.....

Z	Odpowiedź	Przepisy
5.		
6.		
7.		
8.		

Imię i nazwisko:.....

Z	Odpowiedź	Przepisy
9.		
10.		
11.		
12.		

Imię i nazwisko:.....

Z	Odpowiedź	Przepisy
13.		
14.		
15.		
16.		
17.		

Odpowiedzi

Zadanie 1

Dziesiąta lewę, bezsprzecznie, wzięli obrońcy. Jedenastą lewę wziął rozgrywający – przebił karo atutem. Do dwunastej lewy gracz **W** wyszedł poza kolejnością, co rozgrywający zaakceptował (53A) – i przebił kolejne karo atutem.

Trzynastą lewę natomiast, zgodnie z przypisem do P53A, musimy poprawić: prawo wyjścia do niej przysługuje rozgrywającemu, więc odgrywa w niej fortę treflową. Razem: trzy lewy dla rozgrywającego.

Zadanie 2

♦10. Stosujemy, kolejno: P46B3a, według którego niepełne nazwanie karty „dziesiątka” oznacza kontynuację koloru poprzedniej wziętej lewy, a następnie zgodnie z preambułą P46B dochodzimy do wniosku, że zamiar rozgrywającego wcale nie był taki bezsporny, jak wymaga tego ww. przepis i jak próbuje nas przekonać gracz **S**. Zasadnicze przesłanki są dwie: nie jest niemożliwe, że rozgrywający nie doliczył się czwartej ♦9, jak i fakt, że zagranie najwyższego trefla celem komunikacji do ręki nie jest zagranie w żaden sposób naturalnym, w przeciwieństwie do dyspozycji np. „[małego] trefla” – i może świadczyć, że rozgrywającego „obudziło” dopiero pytanie dziadka.

Zadanie 3

Zmiana wyniku na 4♠=, przepis 73E2. **S** nie miał powodu do namysłu, a mógł wiedzieć, że jego zawahanie może wprowadzić rozgrywającego w błąd.

Zadanie 4

Namysł gracza **E** wyłącznie uwiarygodnia jego argumentację: mocno rozważał wznowienie licytacji.

N zachował się karygodnie – nie miał żadnego powodu do namysłu, a jego zachowanie zmyliło przeciwnika. Na podstawie P73E2 orzekamy wynik rozjemczy: 2♠ z ręki **W**, swoje. Parze **NS** wymierzamy również karę porządkową.

Zadanie 5

A, B) 4♠= (do wyniku z gry doliczamy 1 lewę w A, a 2 lewy w B).

Obrońca **W** wziął lewę, w której popełnił fałszywy renons, więc zgodnie z 64A1: lewę z fałszywym renonsem oraz jedną spośród lew później wziętych przez stronę wykraczającą przekazuje się stronie niewykraczającej.

W wariacie A przekazuje się tylko jedną lewę, ponieważ strona wykraczająca nie wzięła już później żadnej lewy.

W wariacie B przekazuje się dwie lewy: tę z fałszywym renonsem oraz tę wziętą później na ♣Q.

Zadanie 6

Należy zmienić wynik na 4♠x=, 590 dla WE. Przepisy 16B, 12C1a.

Namysł poprzedzający kontrę zwiększył atrakcyjność wyższej licytacji z ręką **S**. Panel wykazał, że pas stanowi logiczną alternatywę. Należy zmienić wynik na taki, jaki zostałby osiągnięty, gdyby **S** nie skorzystał z nielegalnej informacji.

Orzeczenie wyniku ważonego (uwzględniającego zapisy 590 za 4♠x i 300 za 5♥x) byłoby błędem (12C1c).

Zadanie 7

Wynik ważony: 3NT, 7 lew / 3NT, 11 lew. Przepisy: P16B, 12C1c

Namysł ewidentnie sugerował obawę o losy kontraktu, pas na 3NT był logiczną alternatywą dla wybranej zapowiedzi.

Jedynie liczba lew, jaką należy orzec na kontrakt firmowy, stanowi problem.

Wist spod ♥KQ nie jest oczywisty, ale jest jak najbardziej prawdopodobny. Przy ważeniu należy pamiętać, że jeśli okaże się, że gracze wistują blotką wystarczająco rzadko, to niewykraczający nie poniosą straty.

Zadanie 8

7♠=, wynik utrzymany, nie 16B1a To niemożliwe, aby w toku takiej licytacji namysł przed 6♠ *wyraźnie sugerował* akurat wątpliwości gracza **W**, czy od razu zapowiedzieć szlema. Co najmniej równie często licytujący 6♠ będzie zastanawiać się, czy nie skacze zbyt wysoko.

Zadanie 9

Wynik utrzymany, brak wykroczenia. Zgodnie z Zasadami Alertowania PZBS dwukolorowe wejście 2NT nie powinno być alertowane.

Zadanie 10

Zmiana wyniku na 4♠=, przepis 75. **N** otrzymał błędne wyjaśnienie, po którym wist treflowy był prawie niemożliwy. Po innym wyjaśnieniu, np. „brak ustaleń”, wist treflowy byłby dość prawdopodobny.

Gdyby spór dotyczył większego obrotu w impach lub turnieju na maksy, sędzia mógłby orzec wynik ważony. W podanych okolicznościach ważenie, po którym nastąpi zaokrąglenie do pełnych impów dla strony niewykraczającej, sprowadza się do tego samego, co zmiana na zapisowy wynik rozjemczy 10 lew.

Zadanie 11

Przepis 75 lub 21.

A) Wynik utrzymany, brak wykroczenia. **E** pomylił się w systemie. Przeciwnikom należy się informacja o uzgodnieniach systemowych, a nie o rzeczywistej ręce zawodnika.

B) Zmiana wyniku na 2♠+1, 140 dla NS (lub 3♠=, ten sam zapis). Gdyby **S** otrzymał poprawne wyjaśnienie, rozdanie prawdopodobnie skończyłoby się wynikiem 140 dla **NS**, taki wynik należy zapisać.

C) Jak w punkcie B. Przy braku dowodów rozstrzygamy wątpliwości na niekorzyść pary wykraczającej.

Zadanie 12

Wynik utrzymany.

S miał możliwość, żeby zmienić swoją zapowiedź. Nie skorzystał z niej, dlatego nie ma podstaw, żeby domagać się rekompensaty.

Przepis 21B3 mówi o tym, że można orzec wynik rozjemczy, jeżeli jest za późno na zmianę zapowiedzi. W tym przypadku nie było za późno.

Zadanie 13

Tak, 12 lew. Nie jest jeszcze za późno by, zgodnie z P71, unieważnić zrzeczenie się obkładającej lewy pikowej. Według przepisu P71B, wszystkie warianty „normalnego” zagrania pozostałych kart prowadzą rozgrywającego do sukcesu: nie ma żadnej innej możliwej linii dalszej rozgrywki, która nie opierałaby się o wyrobienie lew w kolorze karowym.

Zadanie 14

4♠=, nie 71B.

Obrońca nie zauważył, że zagranie pod podwójny renons w 5-kartowej końcówce jest bezpieczne. Gdyby gra była kontynuowana, wyjście w trefla byłoby dla niego zagranie **normalnym**.

Zadanie 15

- a) TAK
- b) NIE
- c) NIE
- d) NIE
- e) NIE

Przystępujące Organizacji Nadzorującej uprawnienia do ograniczenia stosowania wybranych zapowiedzi dotyczą, zgodnie z przepisem P402a(v), wyłącznie sztucznych zapowiedzi psychologicznych. Jednocześnie, zgodnie z definicją zapowiedzi psychologicznej, ręka musi *wyraźne* odbiegać od systemowego znaczenia.

Sytuacje c), d) i e) nie spełniają warunku sztuczności zapowiedzi: organizatorowi nie wolno zakazać „blefowania” naturalnymi zapowiedziami.

Sytuacje b) i c) nie spełniają warunku wyraźnego odbiegania od systemowego znaczenia: żadna z nich nie jest „blefem”.

Jedynie otwarcie Acolem z ręką z punktu a) może zostać zakazane przez Organizację Nadzorującą (w PZBS, bez szczegółowych postanowień regulaminu zawodów: zakaz taki dotyczy sztucznych otwarć).

Zadanie 16

Maks wynosi 10 PT (przy 6 zapisach: $2 \times (6-1)$).

Para nr 6 uzyskała 7PT (trzy zapisy gorsze, jeden taki sam, $3 \times 2 + 1 \times 1$), czyli 70%.

Para nr 17 uzyskała 6PT (3 zapisy gorsze, 3×2), czyli 60%.

Zadanie 17

a) np. 80% $4\heartsuit =$, 20% $4\heartsuit -1$: 33,2 PT (57,25%) dla pary **WE**

b) wynik uzyskany przy stole, czyli $4\spadesuit x -3$: +63 IMP dla pary **WE**

Problem typowy dla orzekania w związku z nielegalną informacją: z zebranych faktów wynika bez większych kontrowersji, że nie powinno się pozwolić graczowi **S** licytować $4\spadesuit$. Zadowoleni zmieniamy kontrakt na $4\heartsuit$, zaglądamy w protokół, żeby oszacować w formie wyniku ważonego, jak często rozgrywający wygra ten kontrakt, korygujemy wagi w stronę częstszego powodzenia, np. 80% na 10 lew, 20% na 9 lew i... nawet nie zauważyliśmy, że być może *skrzywdziliśmy* niewykraczających!

Należy pamiętać, że najbardziej elementarną okolicznością orzekania wyniku rozjemczego jest to, że para niewykraczająca w ogóle poniosła jakąkolwiek stratę!

Gdybyśmy ustalili wagi ważenia „z protokołu”, bez żadnych korekt, efektywnie przyznalibyśmy stronie niewykraczającej średnią z rozdania. A przecież w turnieju obliczanym cavendishem para **WE** uzyskała przy stole wynik wyraźnie ponad średnią: z 10 stołami wygrała 12 IMP, z 19 stołami przegrała 3 IMP = +63 IMP. Nawet proponowane wyżej ważenie 80%/20% (jak i odruchowe „+3/-3”!) ten wynik by obniżyło, co uważny czytelnik może sprawdzić sam.

W turnieju na maksy niewykraczający zanotowali wynik wyraźnie poniżej średniej (20 z 58 PT), więc orzekamy dowolny rozsądny wynik ważony, a następnie obliczamy rezultat ważenia w punktach turniejowych: dla składnika „przegra” 10 PT (10 „remisów” z innymi stołami), dla składnika „wygra” 39 PT (10 „zwycięstw” z innymi stołami + 19 „remisów”), czyli np. $20\% \times 10 \text{ PT} + 80\% \times 39 \text{ PT} = 33,2 \text{ PT}$. $33,2 \text{ PT} / 58 \text{ PT}$ (maks dla 30 stołów, czyli 29 porównań) = ok. 57,25%.